

Předškolák

Předškolákem rozumíme dítě **od 3 do 6 let** věku (tj. 3 kalendářní roky). V závěru tohoto období je většina dětí schopna nastoupit do školy.^[1]

Vývoj motoriky

- dochází k dalšímu zdokonalování, zlepšení pohybové koordinace, větší hbitosti a eleganci pohybu;
- čtyřleté dítě dobře utíká, seběhne hbitě ze schodů, skáče, hopsá, leze po žebříku, seskočí z nízké lavičky, stojí déle na 1 noze, umí hodit míč;
- samostatně jí, samo se svléká a obléká, obuje si botičky a zkouší si zavázat tkaničky; při toaletě potřebuje jen malou pomoc; umí si dobře umýt ruce a může se pod dohledem samo koupat; rádo „pomáhá“ s jednoduššími domácími pracemi a plní drobné uložené úkoly;
- kresba: tříleté dítě dokáže napodobit různý směr čáry (vertikální, horizontální, kruhový) podle předlohy, nakreslí křížek; pětileté dítě napodobí čtverec, šestileté trojúhelník;
- kresba člověka: nejprve hrubě znázorňuje hlavu, nohy a hlavní části obličeje (ústa, oči) – „hlavonožec“, pětileté dítě nakreslí i trup s končetinami, ale tělesné proporce jsou ještě nahodilé.^[2]

Vývoj řeči

- zdokonaluje se řeč, slovní zásoba i větná stavba;
- ve 4 letech užívá přibližně 1500 slov a srozumitelné věty o 5 slovech;
- v 6 letech používá asi 2500 slov a srozumitelné věty o 6–7 slovech;^[3]
- nejprve používá souřadná souvětí a před koncem 3. roku i souvětí podřadná;
- roste zájem o mluvenou řeč – tříleté a čtyřleté děti už vydrží delší dobu poslouchat krátké povídky;
- tříleté dítě obvykle umí nějaké říkanky;
- vývoj řeči umožňuje rozvoj znalostí o sobě a o okolním světě – tříleté dítě obvykle zná celé své jméno, na dotaz udá své pohlaví, správně označuje hlavní barvy a kolem 5 let podá jednoduchou definici známých věcí (většinou účel, materiál a tvar);
- umí odříkat (ačkoli někdy s přeskokování) početní řadu asi do deseti a přiřazuje názvy čísel k počítaným předmětům; před 5. rokem chápe, co znamená počet (tj. ví, že počet je určen posledním číslem, ke kterému při počítání došlo); v 6 letech správně určí počet předmětů (do cca 10), pokud má názorný materiál.^[2]

Psychosociální vývoj

- kolem 4 let přechází vývoj inteligence z předpojmového (symbolického) na názorové (intuitivní) myšlení, uvažuje v celostních pojmech;
- už sice umí vyvozovat závěry (např. posoudit čeho je méně a čeho více), ale tyto úsudky jsou zcela závislé na názoru, zpravidla na vizuálním tvaru; myšlení zatím nepostupuje podle logických operací – je prelogické, předoperační (např. ve 2 totožných sklenicích je stejné množství korálků, po přesypání všech korálků z 1 sklenice do sklenice jiného tvaru dítě ukazuje, že ve sklenici s užším dnem je „více korálků, protože je to vyšší“);
- **Jean Piaget** nazývá období mezi 2. a 6. rokem jako **preoperativní**;
- **Sigmund Freud** nazývá období mezi 3 a 6 lety **oidipovskou fází**, protože dominuje vazba na rodiče opačného pohlaví, poté se naopak posiluje vazba na rodiče téhož pohlaví;
- **myšlení** je stále ještě vázáno na vlastní činnost dítěte – je **egocentrické** (např. dítě si zakryje oči, aby ho ostatní neviděli), **antropomorfné** (všechno polidšťuje – „Hrníčky zlobí!“, neživým předmětům přisuzuje lidské pocity), **magické** (dovoluje měnit fakta podle vlastního přání) a **artificialistické** (všechno se „dělá“); myslí si, že lidé ovládají všechny přírodní děje;
- vnímá svět egocentricky, nechápe vztah mezi příčinou a následkem a často jej mylně egocentricky interpreтуje („Táta nás opustil, protože jsem zlobil.“) – dítěti je proto potřeba vše důkladně vysvětlit, aby netrpěl neoprávněnými pocity viny;
- předškolák se učí manipulovat se symbolickým světem – nedokáže ještě dobře oddělit skutečnost od fantazie; jde o **období nočních děsů a strachu ze strašidel**;
- nereálné myšlení vrcholí mezi 3–5 lety;
- již ve 4 letech částečně chápe smrt (lidí, zvířat a rostlin), kolem 6 let pak chápe smrt plně s její univerzálností, nezvratností, konečností a kauzalitou;
- předškolní věk je **obdobím hry**: nejprve převažuje **hra společná - asociativní**, poté přichází **hra kooperativní** – organizovaná ve spolupráci a s rozdělením rolí; často založena na fantazii;
- kolem 3–4 let se výrazně projevuje **soupeřivost** mezi dětmi.^{[2][3]}

Dětské růstové období

- období stabilního růstu mezi dynamickými obdobími růstu infantilního a pubertálního;
- mezi 2. a 11. rokem života je růstová křivka téměř lineární a neliší se výrazně mezi chlapci a dívkami;
- uplatňuje se působení růstového hormonu;
- dítě roste podél percentilu, který je předurčen růstovým potenciálem po rodičích, a to minimálně 5 cm za rok.^[3]
- ročně přibere 1,5 kg.^[4]

Odkazy

Související hesla

- Rozdělení dětského věku: Novorozenec ■ Kojenec ■ Batole ■ Školák ■ Dospívající
- Psychomotorický vývoj dítěte ■ Neuromotorický vývoj dítěte ■ Psychosociální vývoj dítěte ■ Růst a vývoj dítěte
- Výživa dětí

Reference

1. LEBL, Jan, Kamil PROVAZNÍK a Ludmila HEJCMANOVÁ, et al. *Preklinická pediatrie*. 2. vydání. Praha : Galén, 2007. s. 3-5. ISBN 978-80-7262-438-6.
2. LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2. vydání. Praha : Grada Publishing, 2006. 368 s. s. 87-103. ISBN 978-80-247-1284-0.
3. LEBL, Jan, Kamil PROVAZNÍK a Ludmila HEJCMANOVÁ, et al. *Preklinická pediatrie*. 2. vydání. Praha : Galén, 2007. s. 48-71. ISBN 978-80-7262-438-6.
4. BENEŠ, Jiří. *Studijní materiály* [online]. ©2007. [cit. 2009]. <<http://www.jirben.wz.cz/>>.